

บทคัดย่อ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ที่จะเกิดขึ้นในปลายปี 2558 ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของการค้าเสรีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่หลายประเทศในอาเซียนจะทำความร่วมมือกันในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้ไปสู่สากล ส่งผลให้กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนเริ่มมีการเคลื่อนไหวเพื่อรองรับการค้าและการลงทุนที่จะเกิดขึ้นในเวลาอันใกล้ ประเทศไทยได้มีการตื่นตัวและเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยเฉพาะการค้าชายแดนของจังหวัดที่มีอาณาเขตติดกับ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และ สปป. ลาว ได้แก่ ตากและเชียงราย โดยทั้งสองจังหวัดนี้ถือได้ว่าเป็นเมืองหน้าด่านหรือเมืองชายแดนที่สำคัญของประเทศไทย อย่างไรก็ตามเมื่อมีการที่มีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ทำให้การค้าและการลงทุนเป็นอย่างเสรีที่เมืองหน้าด่านของจังหวัดเชียงรายและตากย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เมืองหน้าด่านอย่างแน่นอน ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม ปัญหาและอุปสรรคของเมืองชายแดน (พื้นที่อำเภอหน้าด่าน) ของจังหวัดเชียงรายและตาก (2) เพื่อประเมินผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทั้งทางบวกและทางลบอันเนื่องมาจากนโยบายประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อภาคส่วนต่างๆ ในเขตชุมชนเมืองหน้าด่าน รวมถึงการประเมินผลกระทบจากยุทธศาสตร์ด้านการค้าและการลงทุนของจีน สหภาพเมียนมาร์ และสปป.ลาว ต่อชุมชนและสังคมเมืองหน้าด่านของจังหวัดกรณีศึกษา (3) เพื่อเสนอแนวทางในการปรับตัวและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการเตรียมความพร้อมในเชิงรุกและการตั้งรับของชุมชนเมืองหน้าด่านในแต่ละภาคส่วนภายใต้ นโยบายประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผลการศึกษาพบว่าสถานการณ์ภาพรวมการค้าระหว่างประเทศไทยกับสหภาพเมียนมาร์ และ สปป.ลาว มีแนวโน้มของการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อภาคการส่งออกโดยรวมของไทย โดยช่องทางหลักในการส่งออกและนำเข้าสินค้าของภาคเหนือตอนบนกับประเทศสหภาพเมียนมาร์ และ สปป. ลาว มีด่านที่สำคัญอยู่ 4 แห่ง คือ ด่านแม่สอด จังหวัดตาก เป็นด่านที่มีมูลค่าการค้ารวมในปี 2555 มากที่สุดถึง 39,376 ล้านบาท และในปีเดียวกันนี้เป็นปีแรกที่มีมูลค่าการส่งออกเกิน 30,000 ล้านบาท รองลงมาคือด่านแม่สาย เชียงแสน และเชียงของ จังหวัดเชียงรายซึ่งที่มีมูลค่าการค้ารวมในปี 2555 เท่ากับ 9,558.86 7,367 และ 4,806.02 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งในอนาคตมูลค่าการค้าระหว่าง 2 ประเทศจะเพิ่มขึ้นอย่างมากทั้งก่อนและหลังการเปิดเสรีอาเซียน ด้านการท่องเที่ยวนั้นเมื่อเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การท่องเที่ยวของประเทศไทยย่อมได้รับผลกระทบในด้านบวกและด้านลบอย่างแน่นอน ดังนั้นจึงต้องมีนโยบายที่รองรับการท่องเที่ยวและปริมาณชาวต่างชาติที่จะเข้ามาในประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งประเทศไทยได้มีนโยบายเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่อยู่ในกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะช่วยลดข้อจำกัดในการเคลื่อนย้าย

นักท่องเที่ยวเข้าสู่ประเทศไทย รวมถึงมีการเชื่อมโยงการบริการด้านการท่องเที่ยวกันมากขึ้นในระดับภูมิภาคอาเซียน และมีการพัฒนาเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ

ผลการเปรียบเทียบอัตราการเติบโตเฉลี่ยของภาคการผลิตและบริการของจังหวัดระหว่างก่อนและหลังการเข้าสู่ AEC พบว่า หลังการเข้าสู่ AEC ทำให้อัตราเติบโตของภาคการเกษตรของทั้งเชียงรายและตากปรับตัวลดลง อย่างไรก็ตามในภาคอุตสาหกรรมจะพัฒนาไปตามศักยภาพของพื้นที่ของแต่ละจังหวัด โดยเชียงรายได้ปรับตัวที่เน้นภาคการท่องเที่ยว โลจิสติกส์ และเศรษฐกิจภาคอื่นๆ เป็นหลักโดยมีอัตราเติบโตเกินร้อยละ 5 รองลงมาคือ ภาคอุตสาหกรรมและ SMEs ของเชียงรายที่สามารถเติบโตเพิ่มขึ้นได้ถึงร้อยละ 5 ขณะที่ตากได้ปรับฐานเศรษฐกิจของตนไปสู่ภาคอสังหาริมทรัพย์เป็นหลักซึ่งสามารถเติบโตเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 8 รองลงมาคือ ภาคอุตสาหกรรม SMEs และภาคเศรษฐกิจอื่นๆ ของตากที่สามารถเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ขณะที่ท่องเที่ยวของตากเติบโตโดยเฉลี่ยช้าลงกว่าร้อยละ 5 นอกจากนี้ผลการศึกษาได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของแต่ละภาคการผลิตและบริการของแต่ละพื้นที่เมืองหน้าด่าน

Abstract

ASEAN Economic Community (AEC) will take place at the end of 2015, is considered to be the turning point of free trade in Southeast Asia, thus many countries in the ASEAN are getting together in order to drive into international economy. Consequently, ASEAN member countries began a movement to support trade and investment that will occur in the near future. Thailand has been awake and prepares for the ASEAN Economic Community especially the border of the province that shares a border with the Union of Myanmar and Lao PDR, namely Tak and Chiang Rai provinces. These countries are major border cities of Thailand. However, when the AEC fully open to trade and investment liberalization at the bordered city of Tak and Chiang Rai provinces, inevitably affects the economy and social system of Thai people, who lived in the bordered city area. The objectives of this research are (1) to study of socio-economic condition, problems and obstacles of the border. (border areas) of Chiang Rai and Tak provinces, (2) to assess the impacts in both positive and negative effects that are expected to occur to various sectors in border area communities, due to the policy of the AEC sector including assessment the effect from trade and investment strategies of China, Myanmar and lao to community and society of border cities

,and (3) to propose adaptation guidelines and policy recommendations for preparation in both aggressive and defensive ways of border city community in each sector under AEC policies.

The results found that the overall trades between Thailand - Myanmar and Thailand -Laos have a tendency of continuous growth, which will benefit to the export sector of Thailand as a whole. The major export and import channels between Upper Northern of Thailand and Myanmar and Laos are Mae Sot border crossing, Tak province. This border crossing has total trade in 2012 up to 39,376 million baht and in the same year was the first year with an export value of over 30,000 million baht, followed by Mae Sai, Chiang Saen and Chiang Khong border crossing of Chiang Rai province. These border crossing has total trade in 2012 9,558.86 7,367 and 4,806.02 million baht, respectively. In the future, the value of trade between the Thailand and two countries will increase significantly, both before and after the AEC. In case of tourism, regarding to AEC openness, Thailand's tourism would be certainly affected in both positive and negative. Therefore, government must have a policy that supports tourism and the amount of foreigners coming into the country even further. In this case, Thailand should has a policy to accommodate tourists in ASEAN countries which reduces restrictions on the movement of tourists into Thailand, links to more travel services in the region, as well as the development of new routes and destinations.

The comparison of the growth rate of the provincial production and service sector comparison result between before and after entering the AEC showed that after entering the AEC the growth rate of the agricultural sector of both Chiang Rai and Tak provinces dropped. However, other industry sectors will develop depending upon the potential of each region of the province. Chiang Rai province has mainly adapted that emphasis on logistics, tourism and other economic sectors which can grow more than 5 percent, followed by Industry and SEMs sector which can grow up to 5 percent growth rate. Tak province has mainly adjusted its economy to the real estate sector which can grow up to 8 percent, followed by Industry, SEMs and other economic sectors which can grow up to 5 percent. However, Tourism sector of Tak province growth rate is slow down less than 5 percent. In addition, the results also indicated problems, obstacles and policy recommendation for each production and service sector of each border city area.